

Annex: cijfers over 2004 conform IFRS*

Alle informatie in dit document is door DSM naar beste weten en vermogen opgesteld. DSM heeft echter geen ervaring met de interpretatie en volledige toepassing van IFRS. Bovendien is er in de financiële wereld op een aantal punten nog discussie gaande met betrekking tot de speciale interpretatie van bepaalde standaarden (bijvoorbeeld IAS 19 en IAS 32/39). Dit betekent dat een deel van de hier gegeven informatie in 2005 of 2006 aan verandering onderhevig kan zijn.

De belangrijkste posten bij de overgang naar IFRS zijn uitgebreid besproken met de externe accountant Ernst & Young en tevens met de Auditcommissie van de Raad van Commissarissen. De financiële gegevens in dit document zijn echter niet gecontroleerd.

Inleiding

DSM heeft zijn geconsolideerde jaarrekening tot nu toe opgesteld volgens de in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving ("NL GAAP"). Vanaf 2005 is DSM verplicht om zijn geconsolideerde jaarrekening voor boekjaren die op of na 1 januari 2005 beginnen op te stellen in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) die door de Europese Unie (EU) zijn aanvaard. De eerste rapportage van DSM volgens IFRS is het tussentijdse verslag over het eerste kwartaal van 2005. Het eerste jaarverslag van DSM volgens IFRS zal het jaarverslag over 2005 zijn.

Aangezien DSM in zijn jaarverslag vergelijkende cijfers publiceert over één voorafgaand jaar dient 1 januari 2004, de startdatum van de eerste periode met vergelijkende cijfers, als overgangsdatum naar IFRS. De financiële gegevens van DSM conform IFRS zijn opgesteld op grond van de IFRS-richtlijnen die naar verwachting van kracht zijn per ultimo 2005 ("het stabiele platform"). Het is mogelijk dat deze richtlijnen nog worden gewijzigd of aangepast op basis van interpretatie-adviezen van de IASB. Indien nodig zullen wij onze herziene informatie bijwerken.

De gevolgen van de overgang naar IFRS voor het resultaat, het eigen vermogen en de kasstromen zijn uiteengezet in de volgende bijlagen:

- Aansluiting van eigen vermogen volgens NL GAAP en IFRS per 1 januari 2004
- Aansluiting van resultaat, eigen vermogen en kasstromen voor 2004
- Financiële kwartaalgegevens voor 2004
- Aansluiting van eigen vermogen volgens "NL GAAP" en IFRS per 31 december 2004 en 1 januari 2005
- Accounting-grondslagen van DSM volgens IFRS

Overzicht van gevolgen van overgang naar IFRS

	NL GAAP	IFRS	Delta
in € miljoen			
Netto-omzet	7.752	7.886	+134
Bedrijfsresultaat uit gewone activiteiten exclusief bijzondere posten 2004	489	567	+78
Nettowinst uit gewone activiteiten exclusief bijzondere posten 2004	359	430	+71
Nettowinst 2004	262	300	+38
Eigen vermogen:			
- 31 december 2003 / 1 januari 2004	4.918	5.094	+176
- 31 december 2004	4.812	5.032	+220
- 1 januari 2005 (incl. IAS 32/39)	n.v.t.	5.039	
per gewoon aandeel in euro's			
Nettowinst uit gewone activiteiten exclusief bijzondere posten 2004	3,52	4,26	+0,74
Nettowinst 2004	2,51	2,90	+0,39

* Deze afkorting, die in dit gehele document wordt gehanteerd, heeft betrekking op zowel de International Financial Reporting Standards (IFRS) als de International Accounting Standards (IAS) en de officiële interpretaties van SIC en IFRIC.

Overgangsregeling

De regels voor de overgang naar IFRS zijn uiteengezet in IFRS 1 'Eerste toepassing van International Financial Reporting Standards'. De primaire regel is dat een onderneming verplicht is om vast te stellen welke IFRS-richtlijnen van toepassing zijn en deze met terugwerkende kracht toe te passen op de openingsbalans volgens IFRS. De richtlijn staat een aantal uitzonderingen toe om de overgang te vereenvoudigen.

DSM heeft gekozen voor de volgende uitzonderingsmogelijkheden die door IFRS 1 zijn toegestaan bij de toepassing met terugwerkende kracht van de IFRS-richtlijnen:

- Bedrijfscombinaties vóór de overgangsdatum van 1 januari 2004 zijn niet aangepast aan de eisen van IFRS 3 'Bedrijfscombinaties'.
- Alle cumulatieve resultaten met betrekking tot pensioenregelingen zijn verwerkt in het eigen vermogen op overgangsdatum.
- Cumulatieve omrekeningsverschillen met betrekking tot buitenlandse activiteiten zijn op nihil gesteld op overgangsdatum.
- De vergelijkende gegevens over 2004 voor financiële instrumenten gaan uit van de huidige NL GAAP. IAS 32 'Financiële instrumenten: toelichting en presentatie' en IAS 39 'Financiële instrumenten: verwerking en waardering' zijn niet toegepast maar zullen vanaf 1 januari 2005 volledig worden toegepast, waarbij de daaruitvolgende correctie in het eigen vermogen zal worden opgenomen.

De regels voor afschrijving van materiële vaste activa volgens IFRS (IAS 16, *Materiële vaste activa*) wijken af van die volgens NL GAAP, met name met betrekking tot de componentenmethode. DSM hanteerde in het verleden relatief korte afschrijvingstermijnen op basis van een voorzichtige schatting van de gebruiksduur, bijvoorbeeld 10 jaar voor machines en installaties. Voor vervolginvesteringen werd dezelfde oorspronkelijke afschrijvingsperiode gehanteerd als voor de activa waarop deze betrekking hadden. Op basis van uitgebreid onderzoek naar de consequenties van IFRS is geconcludeerd dat in de bestaande praktijk de boekwaarde niet structureel te hoog of te laag gewaardeerd werd. DSM heeft om die reden besloten om de boekwaarde van materiële vaste activa niet te reconstrueren in de openingsbalans volgens IFRS per 1 januari 2004, maar zal wel overgaan tot een bredere toepassing van de componentenmethode.

Voor de afschrijving van machines en installaties stapt DSM over op een verwachte levensduur van 15 jaar tenzij er sterke aanwijzingen zijn dat de levensduur daar aanzienlijk van zal afwijken. Het gevolg hiervan is beperkt omdat DSM een levensduur van 15 jaar al hanteerde voor grote installaties die sinds 2001 in werking zijn gesteld. De afschrijvingstermijn van oorspronkelijke en vervolginvesteringen zullen op elkaar worden afgestemd. Onder IFRS zal de gebruiksduur van materiële vaste activa jaarlijks worden beoordeeld.

Overzicht van de belangrijkste wijzigingen

DSM heeft in de afgelopen jaren al geleidelijk een aantal wijzigingen doorgevoerd om zijn waarderingsgrondslagen aan te passen aan IFRS. Deze wijzigingen zijn gerapporteerd in de jaarverslagen van de afgelopen jaren.

De wijzigingen naar aanleiding van de overgang naar IFRS kunnen worden onderverdeeld in twee categorieën, te weten structurele wijzigingen en tijdelijke verschillen. Tijdelijke verschillen zijn posten die zowel onder NL GAAP als IFRS in de winst- en verliesrekening worden verwerkt maar op verschillende tijdstippen. De belangrijkste wijzigingen zijn:

Structurele wijzigingen

- Beëindiging van de afschrijving op goodwill.
- Opname in de balans van verplichtingen bij beëindiging van dienstverband (voornamelijk pensioenen) voortvloeiend uit toegezegd-pensioenregelingen, verminderd met de daarop betrekking hebbende activa. Voor bepaalde toegezegd-pensioenregelingen leidt dit tot een actiefpost (vooruitbetaalde pensioenkosten).
- Verantwoording van de reële waarde van uitstaande personeelsopties en *stock appreciation rights* als kosten.
- Proportionele consolidatie van bepaalde joint ventures die onder NL GAAP niet proportioneel werden geconsolideerd omdat DSM deze methode uitsluitend hanteerde voor joint ventures die voor DSM van belang waren in termen van omzet aan derden.

- Herrubricering van bepaalde activa en passiva, waaronder wijzigingen vanwege toepassing van het onderscheid tussen kortlopend en langlopend.
- Opname van financiële instrumenten tegen reële waarde (vanaf 2005).
- Aanpassing van het kasstroomoverzicht aan de eisen van IAS 7 'Kasstroomoverzichten'.

Tijdelijke verschillen

- Het opnemen van een voorziening (met name de Copernicus-voorziening) alleen indien er sprake is van een verplichting per balansdatum 31 december 2003 (in plaats van op de datum van publicatie van het jaarverslag, zoals het geval is bij NL GAAP).
- Het niet opnemen van negatieve goodwill en correctie van het eigen vermogen per 31 december 2003 en verwerking van de daarop betrekking hebbende kosten in het resultaat van 2004.

In enkele IFRS -richtlijnen wordt een keuze geboden tussen waarderingsgrondslagen. Voor de keuzes die DSM heeft gemaakt zie bijlage 7, Overzicht van de belangrijkste grondslagen voor de jaarrekening, ingaande 2005.

Bij de overgang naar IFRS heeft DSM enkele wijzigingen doorgevoerd in de opstelling van de jaarrekening en in de terminologie.

De herrubriceringen in de openingsbalans per 1 januari 2004, die in Bijlage 2 zichtbaar gemaakt zijn, betreffen:

- De herrubricering van applicatiesoftware (€45 miljoen) van Materiële vaste activa naar Immateriële activa;
- De introductie van een aparte categorie Overige niet-vlottende activa, waarin uitgestelde belastingvorderingen (€234 miljoen) worden opgenomen die voorheen onder Financiële vaste activa werden gerubriceerd;
- De overbrenging van trekkingsrechten (€37 miljoen) van Materiële vaste activa naar Overige niet-vlottende activa (€30 miljoen) en naar Vorderingen (€7 miljoen) voor het gedeelte dat binnen twaalf maanden opeisbaar wordt;
- De overbrenging van vooruitbetaalde kosten (€10 miljoen) van Vorderingen naar Overige niet-vlottende activa;
- Het verantwoordt van bedragen die binnen twaalf maanden aan de Voorzieningen zullen worden onttrokken (€331 miljoen) in de Voorzieningen onder Kortlopende schulden;
- De overbrenging van een bedrag van €66 miljoen aan uitgestelde baten (zoals overheidssubsidies) van Kortlopende schulden naar Overige langlopende schulden.

Belangrijkste wijzigingen in accounting-grondslagen van DSM en gevolgen voor resultaat en eigen vermogen

IFRS 2 Op aandelen gebaseerde betalingen

Ingevolge IFRS 2 moet de reële waarde van personeelsopties en *stock appreciation rights* verantwoord worden als kosten. De reële waarde, te berekenen aan de hand van de Black-Scholes optiewaarderingsmethode, wordt verwerkt in de winst- en verliesrekening over de diverse toekenningsperiodes van de opties.

De kostenpost van €8 miljoen voor op aandelen gebaseerde betalingen in 2004 heeft betrekking op:

- personeelsopties die op of na 7 november 2002 zijn verstrekt (de datum waarop IFRS 2 van kracht werd) en op 1 januari 2005 nog niet kunnen worden uitgeoefend, en
- uitstaande *stock appreciation rights* per 1 januari 2004.

Het effect op het eigen vermogen per 1 januari 2004 en 31 december 2004 is verwaarloosbaar.

Opties aan bestuurders kunnen bij DSM meestal pas na drie jaar worden uitgeoefend. De gevolgen van IFRS 2 zullen daarom pas in 2005 volledig zichtbaar zijn.

IFRS 3 Fusies en overnames

Op goodwill wordt niet langer afgeschreven. In plaats daarvan vindt tenminste jaarlijks een toets op de noodzaak van bijzondere waardeverminderingen plaats. De gevolgen voor DSM zijn als volgt:

- afschrijving op goodwill is gestopt per de overgangdatum van 1 januari 2004; en
- de boekwaarde van goodwill per 31 december 2003 volgens NL GAAP wordt gehanteerd als de aangenomen kostprijs van goodwill per de datum van overgang naar IFRS (1 januari 2004).

De goodwill is getoetst op de noodzaak van een bijzondere waardevermindering per 1 januari 2004 en 31 december 2004.

Het gevolg hiervan voor het bedrijfsresultaat over 2004 is een verlaging van de afschrijvingskosten met €22 miljoen, met name als gevolg van de beëindiging van afschrijving van goodwill met betrekking tot de overname van Catalytica in 2000. Dit gaat niet gepaard met effecten op de winstbelasting.

Een bedrag van €29 miljoen aan negatieve goodwill (voor kosten betreffende DSM Nutritional Products), dat onder NL GAAP werd verwerkt als kortlopende schuld, mag volgens IFRS 3 niet in de balans worden opgenomen. Het gevolg hiervan voor de openingsbalans volgens IFRS is een verhoging van het eigen vermogen met €22 miljoen, een afname van uitgestelde belastingvorderingen met €7 miljoen en een verlaging van de nettowinst over 2004 met €22 miljoen.

IAS 19 Personeelsbeloningen

Met betrekking tot toegezegd-pensioenregelingen (pensioenen en overige uitkeringen na beëindiging dienstverband) vereist IAS 19 opname in de balans van de bijbehorende verplichting. Deze is het saldo van:

- de contante waarde van de verplichting tot vaste uitkering;
- uitgestelde actuariële resultaten en uitgestelde kosten betreffende het dienstverband; en
- de reële waarde van activa van het fonds per balansdatum.

Het saldo van deze elementen kan negatief zijn.

DSM hanteert de bandbreedtebenadering ("*corridor approach*") bij de verwerking van actuariële resultaten.

Het gevolg voor de balans van de invoering van IAS 19 is een actiefpost voor pensioenen van €330 miljoen en een pensioenschuld van €152 miljoen in de openingsbalans van DSM volgens IFRS per 1 januari 2004. Per saldo leidt de invoering van IAS 19 tot een verhoging van het eigen vermogen per 1 januari 2004 met €117 miljoen en met €199 miljoen per 31 december 2004. De pensioenlast volgens IFRS voor het jaar 2004 bedraagt €17 miljoen, tegenover een bedrag van €107 miljoen dat volgens NL GAAP werd geboekt. Dit betekent dat de overgang op IFRS voor het bedrijfsresultaat 2004 leidt tot een additionele winst van €90 miljoen, met daarop betrekking hebbende belastingen voor een bedrag van €12 miljoen (in dit bedrag is rekening gehouden met de verlaging van het belastingtarief in Nederland vanaf 2005). Op basis van de huidige berekeningen wordt voor 2005 een pensioenlast van €18 miljoen verwacht.

Vrijwel alle verplichtingen van DSM tot vaste uitkeringen zijn overgedragen aan zelfstandig beheerde pensioenfondsen. Deze fondsen zijn lokaal opgezet en dekken de verplichtingen aan werknemers in een aantal clusters en aan voormalige werknemers en gepensioneerden. Toerekening van de pensioenkosten aan de diverse clusters zou hoogst arbitrair zijn. Daarom worden pensioenkosten die betrekking hebben op regelingen met vaste aanspraken in een afzonderlijke regel vermeld onder "Overige activiteiten".

IAS 28 Investerings in geassocieerde deelnemingen

IAS 28, Investerings in geassocieerde deelnemingen, heeft betrekking op deelnemingen waarover de investeerder belangrijke zeggenschap heeft. Aangenomen wordt dat er sprake is van belangrijke zeggenschap bij eigendom van tenminste 20% van de stemrechten van de deelneming, tenzij het tegendeel blijkt. Geassocieerde deelnemingen worden in de geconsolideerde jaarrekening verantwoord volgens de 'equity'-methode.

DSM heeft niet-geconsolideerde deelnemingen geherrubriceerd als geassocieerde deelnemingen of als overige deelnemingen. Overige deelnemingen zijn belangen in ondernemingen waarin DSM geen belangrijke zeggenschap heeft. Deze deelnemingen worden verantwoord tegen reële waarde of, wanneer reële waarde niet op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld, tegen kostprijs.

De toepassing van IFRS leidt tot een toename van het eigen vermogen met €7 miljoen in de balans per 1 januari 2004 en met €8 miljoen per 31 december 2004. Het positieve effect op de nettowinst volgens IFRS is €1 miljoen.

IAS 31 Belangen in Joint Ventures

Met betrekking tot joint ventures heeft DSM gekozen voor proportionele consolidatie. Onder NL GAAP beperkte DSM deze methode tot joint ventures die voor DSM van belang waren in termen van omzet aan derden. Deze beperking is echter niet toegestaan onder IFRS. Als gevolg hiervan wordt één additionele joint venture, namelijk EdeA V.o.f., proportioneel geconsolideerd.

De uitbreiding van het aantal joint ventures in de proportionele consolidatie heeft slechts een beperkt gevolg voor het eigen vermogen (een afname met €3 miljoen) en het nettoresultaat. De gevolgen voor afzonderlijke regels binnen de balans en de winst- en verliesrekening zijn echter groter. In het kasstroomoverzicht stijgen de middelen uit operationele activiteiten met €9 miljoen, de middelen uit investeringsactiviteiten dalen met €14 miljoen, en de middelen uit financieringsactiviteiten stijgen met €5 miljoen.

IAS 37 Voorzieningen

Volgens IAS 37 mag een voorziening pas opgenomen worden wanneer een gebeurtenis die reeds heeft plaatsgevonden een juridische of feitelijke verplichting tot gevolg heeft, de uitstroom van geldmiddelen waarschijnlijk is en het bedrag van de verplichting redelijkerwijs geschat kan worden.

Onder NL GAAP heeft DSM in 2003 een voorziening opgenomen van €50 miljoen voor de kosten van herstructurering en reorganisatie van de productieactiviteiten in Geleen (project Copernicus). Onder IFRS zou die in 2004 zijn opgenomen. Het gevolg van deze wijziging is een verhoging van het eigen vermogen per 1 januari 2004 met €33 miljoen, een daling van de uitgestelde belastingvorderingen met €17 miljoen en een daling van de nettowinst over 2004 met €33 miljoen, te verantwoorden als bijzondere post in de winst- en verliesrekening over het eerste kwartaal van 2004 volgens IFRS.

DSM heeft verder de huidige voorzieningen voor locatierest met betrekking tot DSM Energy aangepast naar het niveau dat volgens IAS 37 is vereist. Het effect hiervan op de openingsbalans per 1 januari 2004 (31 december 2004) is een verhoging van de voorzieningen met €11 miljoen (verhoging met €10 miljoen), een verhoging van de waarde van materiële vaste activa met €14 miljoen (verhoging met €11 miljoen) en een toename van het eigen vermogen met €2 miljoen (stijging met €1 miljoen). Het effect op de nettowinst over 2004 is verwaarloosbaar.

IAS 32 en IAS 39 Financiële instrumenten

IAS 32 en IAS 39 behandelen de boekhoudkundige verwerking en financiële rapportage van financiële instrumenten. IAS 32 behandelt de toelichting en presentatie terwijl IAS 39 over de verwerking en waardering gaat. Het algemene principe van IAS 39 is dat alle financiële activa en passiva, inclusief derivaten en bepaalde ingebouwde derivaten, opgenomen moeten worden in de balans. Leningen dienen te worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, en de meeste andere financiële activa en passiva (inclusief derivaten) tegen reële waarde.

DSM zal deze richtlijnen volledig invoeren met ingang van het boekjaar 2005. De gevolgen van de overgang naar IAS 32 en IAS 39 per 1 januari 2005 zijn in bijlage 2 weergegeven. Deze hebben betrekking op het volgende:

- verwerking in de balans van alle afgeleide financiële instrumenten die tot nu toe niet in de balans werden opgenomen;
- waardering van alle financiële derivaten tegen reële waarde;
- het rubriceren van afgeleide financiële instrumenten als niet-vlottende of vlottende activa en passiva, in plaats van deze te salderen met de overeenkomstige afgedekte posities.

Toepassing van IAS 32 en IAS 39 resulteert per saldo in een toename van het eigen vermogen per 1 januari 2005 van €7 miljoen. Dit is het saldo van een toename van de vorderingen en liquide middelen met €226 miljoen en een afname van de leningen en overige kortlopende schulden met €219 miljoen.

Bijlagen

- 1 aansluiting eigen vermogen volgens NL GAAP en IFRS per 1 januari 2004
- 2 overzicht effect IFRS op balans
- 2a openingsbalans volgens IFRS per 1 januari 2004
- 2b balans volgens IFRS per 31 december 2004
- 2c balans volgens IFRS per 1 januari 2005
- 3 overzicht effect IFRS op winst- en verliesrekening 2004
- 3a geconsolideerde winst- en verliesrekening 2004 volgens IFRS
- 4 kasstroomoverzicht 2004 volgens IFRS
- 4a kasstroomoverzicht 2004 volgens IFRS
- 5 winst- en verliesrekening 2004 volgens IFRS per kwartaal
- 6 aansluiting eigen vermogen volgens NL GAAP en IFRS per 31 december 2004 en 1 januari 2005
- 7 overzicht van belangrijke grondslagen voor de jaarrekening, ingaande 2005

Gedetailleerde mutatieoverzichten met betrekking tot deze bijlagen zullen uiterlijk maandag 21 februari 2005 op de website van DSM staan (www.dsm.com).

Aansluiting eigen vermogen volgens NL GAAP en IFRS per 1 januari 2004

Bijlage 1

in € miljoen

	aandelen - kapitaal	agio	omreke- nings- reserve	reserve voor op aandelen gebaseerde betalingen	inge- kochte eigen aandelen	resultaat over lopend boekjaar	inge- houden winst**	eigen vermogen	belang van derden	groeps - vermogen
eigen vermogen volgens NL GAAP op 1 januari 2004	370	548	-	-	-	139	3.861	4.918	43	4.961
overgang naar IFRS:										
- IFRS 2: op aandelen gebaseerde betalingen				1			-1	0		0
- IFRS 3: fusies en overnames							22	22		22
- IAS 19: personeelsbeloningen							117	117		117
- IAS 28: investeringen in geassocieerde deelnemingen							7	7		7
- IAS 31: belangen in joint ventures							-3	-3		-3
- IAS 37: voorzieningen							35	35		35
- herrubriceringen en afrondingen					-179		177	-2	1	-1
	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
totaal aansluitposten	0	0	0	1	-179	0	354	176	1	177
eigen vermogen volgens IFRS op 1 januari 2004*	370	548	0	1	-179	139	4.215	5.094	44	5.138

* exclusief IAS 32/39

** 'overige reserves' volgens NL GAAP

Overzicht effect IFRS op balans

Bijlage 2

in € miljoen

rapportage conform NL GAAP	31 december 2003	aangepast naar IFRS			31 december 2003
		exclusief IAS 32/39		inclusief	
		1 januari 2004	31 december 2004	IAS 32/39 1 januari 2005	
activa					activa
<i>vaste activa</i>					<i>niet-vlottende activa</i>
immateriële vaste activa	405	450	452	452	immateriële activa
materiële vaste activa	4.188	4.199	3.812	3.812	materiële activa
financiële vaste activa	371	132	133	133	financiële activa
		510	718	718	overige niet-vlottende activa
totaal	4.964	5.291	5.115	5.115	totaal
<i>vlottende activa</i>					<i>vlottende activa</i>
voorraden	1.474	1.474	1.348	1.348	voorraden
vorderingen	1.746	1.730	1.685	1.894	vorderingen
effecten	4	4	4	4	effecten
liquide middelen	1.212	1.211	1.246	1.263	liquide middelen
totaal	4.436	4.419	4.283	4.509	totaal
totaal activa	9.400	9.710	9.398	9.624	totaal activa
passiva					passiva
<i>groepsvermogen</i>					<i>groepsvermogen</i>
eigen vermogen	4.918	5.094	5.032	5.039	eigen vermogen
belang van derden	43	44	22	22	belang van derden
totaal	4.961	5.138	5.054	5.061	totaal
<i>schulden</i>					<i>langlopende schulden</i>
voorzieningen	901	734	762	762	voorzieningen
langlopende schulden	1.505	1.564	1.118	1.274	leningen
		66	64	64	overige langlopende schulden
		2.364	1.944	2.100	totaal
		282	258	258	<i>kortlopende schulden</i>
kortlopende schulden, rentedragend	382	369	527	527	voorzieningen
kortlopende schulden, niet-rentedragend	1.651	1.557	1.615	1.678	leningen
					overige kortlopende schulden
totaal	4.439	2.208	2.400	2.463	totaal
totaal passiva	9.400	9.710	9.398	9.624	totaal passiva

Openingsbalans volgens IFRS per 1 januari 2004 (excl. IAS 32/39)

Bijlage 2a

in € miljoen

	volgens NL GAAP 31 december 2004	overgang naar IFRS								volgens IFRS 1 januari 2004	
		herrubri- ceringen	IFRS 2 op aandelen gebaseerde betalingen	IFRS 3 fusies en overnames	IAS 19 personeels- beloningen	IAS 28 investeringen in geasso- cieerde deelnemingen	IAS 31 belangen in joint ventures	IAS 37 voor- zieningen	overige		
activa											activa
<i>vaste activa</i>											<i>niet-vlottende activa</i>
immateriële vaste activa	405	45								450	immateriële activa
materiële vaste activa	4.188	-82				7	79	14		4.199	materiële activa
financiële vaste activa	371	-234					-12			132	financiële activa
		274	1	-7	261			-18	-1	510	overige niet-vlottende activa
totaal	4.964									5.291	totaal
<i>vlottende activa</i>											<i>vlottende activa</i>
voorraden	1.474									1.474	voorraden
vorderingen	1.746	-3					-14		1	1.730	vorderingen
effecten	4									4	effecten
liquide middelen	1.212						-1			1.211	liquide middelen
totaal	4.436									4.419	totaal
totaal activa	9.400	0	1	-7	261	7	52	-4	0	9.710	totaal activa
passiva											passiva
<i>groepsvermogen</i>											<i>groepsvermogen</i>
eigen vermogen	4.918			22	117	7	-3	35	-2	5.094	eigen vermogen
belang van derden	43								1	44	belang van derden
totaal	4.961									5.138	totaal
<i>schulden</i>											<i>langlopende schulden</i>
voorzieningen	901	-331	1		152		1	11	-1	734	voorzieningen
langlopende schulden	1.505	66					59			1.564	leningen
										66	overige langlopende schulden
										2.364	totaal
											<i>kortlopende schulden</i>
kortlopende schulden, rentedragend	382	331						-50	1	282	voorzieningen
kortlopende schulden, niet-rentedragend	1.651	-66		-29	-8		-13		1	369	leningen
							8			1.557	overige kortlopende schulden
totaal	4.439									2.208	totaal
totaal passiva, concern	9.400	0	1	-7	261	7	52	-4	0	9.710	totaal passiva, concern

Balans volgens IFRS per 31 December 2004 (excl. IAS 32/39)

Bijlage 2b

in € miljoen

	volgens NL GAAP 31 december 2004	overgang naar IFRS							overige	volgens IFRS 1 januari 2004	
		herrubri- ceringen	IFRS 2 op aandelen gebaseerde betalingen	IFRS 3 fusies en overnames	IAS 19 personeels- beloningen	IAS 28 investeringen in geasso- cieerde deelnemingen	IAS 31 belangen in joint ventures	IAS 37 voor- zieningen			
activa											activa
<i>vaste activa</i>											<i>niet-vlottende activa</i>
immateriële vaste activa	369	64		19						452	immateriële activa
materiële vaste activa	3.809	-94					86	11		3.812	materiële activa
financiële vaste activa	491	-360				8	-6			133	financiële activa
		389	3		325			1		718	overige niet-vlottende activa
totaal	4.669									5.115	totaal
<i>vlottende activa</i>											<i>vlottende activa</i>
voorraden	1.347							1		1.348	voorraden
vorderingen	1.669	1						15		1.685	vorderingen
effecten	4									4	effecten
liquide middelen	1.247							-1		1.246	liquide middelen
totaal	4.267									4.283	totaal
totaal activa	8.936	0	3	19	325	8	95	12	0	9.398	totaal activa
passiva											passiva
<i>groepsvermogen</i>											<i>groepsvermogen</i>
eigen vermogen	4.812		-2	19	199	7	-4	1		5.032	eigen vermogen
belang van derden	22									22	belang van derden
totaal	4.834									5.054	totaal
<i>schulden</i>											<i>langlopende schulden</i>
voorzieningen	874	-258	5		129	1	1	11	-1	762	voorzieningen
langlopende schulden	1.045	60			4		73			1.118	leningen
										64	overige langlopende schulden
										1.944	totaal
											<i>kortlopende schulden</i>
kortlopende schulden, rentedragend	543	258								258	voorzieningen
kortlopende schulden, niet-rentedragend	1.640	-60			-7		-17		1	527	leningen
							42			1.615	overige kortlopende schulden
totaal	4.102									2.400	totaal
totaal passiva, concern	8.936	0	3	19	325	8	95	12	0	9.398	totaal passiva, concern

Balans volgens IFRS per 1 januari 2005 (incl. IAS 32/39)

Bijlage 2c

in € miljoen

	IFRS 31 december 2004 excl. IAS 32/39	IAS 32/39: financiële instrumenten			IFRS 1 januari 2005 incl. IAS 32/39
		met betrek- king tot leningen	met betrek- king tot valuta- posities	met betrek- king tot deposito's	
activa					
<i>niet-vlottende activa</i>					
immateriële activa	452				452
materiële activa	3.812				3.812
financiële activa	133				133
overige niet-vlottende activa	718				718
totaal	5.115				5.115
<i>vlottende activa</i>					
voorraden	1.348				1.348
vorderingen	1.685	199	9	1	1.894
effecten	4				4
liquide middelen	1.246			17	1.263
totaal	4.283				4.509
totaal activa	9.398	199	9	18	9.624
passiva					
<i>groepsvermogen</i>					
eigen vermogen	5.032	10	1	-4	5.039
belangen van derden	22				22
totaal	5.054				5.061
<i>langlopende schulden</i>					
voorzieningen	762				762
leningen	1.118	156			1.274
overige langlopende schulden	64				64
totaal	1.944				2.100
<i>kortlopende schulden</i>					
voorzieningen	258				258
leningen	527				527
niet-rentedragende schulden	1.615	33	8	22	1.678
totaal	2.400				2.463
totaal passiva, concern	9.398	199	9	18	9.624

Overzicht effect IFRS op winst- en verliesrekening 2004

Bijlage 3

in € miljoen

	NL GAAP			volgens IFRS			
	gewone activiteiten excl. bijzondere posten	bijzondere posten	totaal 2004	gewone activiteiten excl. bijzondere posten	bijzondere posten	totaal 2004	
netto-omzet	7.752	-	7.752	7.886		7.886	netto-omzet
overige bedrijfsopbrengsten	108	19	127	108	19	127	overige bedrijfsopbrengsten
som der bedrijfsopbrengsten	7.860	19	7.879	7.994	19	8.013	som der bedrijfsopbrengsten
afschrijvingen	-524	-108	-632	-504	-108	-612	afschrijvingen
overige bedrijfslasten	-6.847	-60	-6.907	-3.777		-3.777	grond- en hulpstoffen
				-1.662		-1.662	uitbestede werken en overige externe kosten
				-1.407		-1.407	lonen, salarissen, pensioenkosten en overige sociale lasten
				-77	-110	-187	overige
som der bedrijfslasten	-7.371	-168	-7.539	-7.427	-218	-7.645	som der bedrijfslasten
bedrijfsresultaat	489	-149	340	567	-199	368	bedrijfsresultaat
financiële baten en lasten	-51	-	-51	-57		-57	netto financiële lasten
resultaat voor belastingen	438	-149	289	510	-199	311	resultaat voor belastingen
belastingen	-98	40	-58	-101	57	-44	belastingen
resultaat niet-geconsolideerde deelnemingen	8	-	8	10		10	resultaat geassocieerde deelnemingen
groepsresultaat na belastingen	348	-109	239	419	-142	277	groepsresultaat na belastingen
belang van derden	11	12	23	11	12	23	belang van derden in winst uit gewone activiteiten
nettowinst	359	-97	262	430	-130	300	nettowinst
nettowinst	359		262	430		300	nettowinst
dividend op cumulatief preferente aandelen	-22		-22	-22		-22	dividend op cumulatief preferente aandelen
nettowinst toekomend aan houders van gewone aandelen	337		240	408		278	nettowinst toekomend aan houders van gewone aandelen
gemiddeld aantal uitstaande gewone aandelen (x 1.000)	95.808		95.808	95.808		95.808	
nettowinst per gewoon aandeel in €	3,52		2,51	4,26		2,90	

Geconsolideerde winst- en verliesrekening 2004 volgens IFRS

Bijlage 3a

in € miljoen

	NL GAAP			herrubricering naar IFRS		overgang naar IFRS							herzien naar IFRS					
	gewone activiteiten excl. bijzondere posten	bijzondere posten	totaal 2004			IFRS 2 op aandelen gebaseerde betalingen	IFRS 3 fusies en overnames	IAS 16 materiële activa	IAS 19 personeelsbeloningen	IAS 28 investeringen in geassocieerde deelnemingen	IAS 31 belangen in joint ventures	IAS 37 voorzieningen	totaal effect van overgang naar IFRS	gewone activiteiten, excl. bijzondere posten	bijzondere posten	totaal 2004		
netto-omzet	7.752	-	7.752	7.752	netto-omzet													
overige bedrijfsopbrengsten	108	19	127	127	overige bedrijfsopbrengsten					134	134	7.886	19	7.886				
som der bedrijfsopbrengsten	7.860	19	7.879	7.879	som der bedrijfsopbrengsten						134	7.994	19	8.013				
afschrijvingen	-524	-108	-632	-632	afschrijvingen		22	7			20	-504	-108	-612				
overige bedrijfslasten	-6.847	-60	-6.907	-6.907	grond- en hulpstoffen uitbestede werken en andere kosten van derden						-82	-3.777		-3.777				
					lonen, salarissen, pensioenkosten en overige sociale lasten						-41	-1.662		-1.662				
					diversen		-8	90			-2	80	-1.407	-1.407				
som der bedrijfslasten	-7.371	-168	-7.539	-7.539	som der bedrijfslasten						-1	-46	-110	-187				
bedrijfsresultaat	489	-149	340	340	bedrijfsresultaat							28	567	368				
financiële baten en lasten	-51	-	-51	-51	netto financieringskosten						-3	-3	-57	-57				
resultaat voor belastingen	438	-149	289	289	resultaat voor belastingen							22	510	311				
belastingen	-98	40	-58	-58	belastingen	2	7	-12	-1	1	17	14	-101	-44				
resultaat niet-geconsolideerde deelnemingen	8	-	8	8	resultaat geassocieerde deelnemingen				2		2	10	57	10				
groepsresultaat na belastingen	348	-109	239	239	groepsresultaat na belastingen							38	419	277				
belang van derden	11	12	23	23	belang van derden							-	11	23				
nettowinst	359	-97	262	262	nettowinst	-6	0	0	78	1	-1	-34	430	300				
nettowinst dividend op cumulatief preferente aandelen	359	-22	262	262	nettowinst dividend op cumulatief preferente aandelen								430	300				
nettowinst toekomend aan houders van gewone aandelen	337		240		nettowinst toekomend aan houders van gewone aandelen								408	278				
gemiddeld aantal uitstaande gewone aandelen (x 1.000)	95.808		95.808										95.808					95.808
nettowinst per gewoon aandeel in €	3,52		2,51										4,26					2,90

Kasstroomoverzicht 2004 volgens IFRS

Bijlage 4

in € miljoen

	NL GAAP	IFRS	
<i>bedrijfsactiviteiten</i>			<i>bedrijfsactiviteiten</i>
nettowinst	262	300	nettowinst
herleiding naar middelen uit bedrijfsactiviteiten:			herleiding naar middelen uit bedrijfsactiviteiten:
- afschrijvingen	524	612	- afschrijvingen
- overige waardeveranderingen	112	4	- overige waardeveranderingen
- resultaat op desinvesteringen	-18	-18	- resultaat op desinvesteringen
- resultaat niet-geconsolideerde deelnemingen	-8	-9	- resultaat geassocieerde deelnemingen
- dividend ontvangen van niet-geconsolideerde deelnemingen	7	7	- dividend ontvangen van geassocieerde deelnemingen
- mutatie bedrijfskapitaal	95	205	- mutatie bedrijfskapitaal
- mutatie voorzieningen	-80	26	- mutatie voorzieningen
- overige mutaties	17	-	- overige mutaties
	-----	-----	
middelen uit bedrijfsactiviteiten	911	1.127	subtotaal
		-66	ontvangen en betaalde rente
		-77	ontvangen en betaalde belastingen
		-63	overige mutaties

		921	middelen uit bedrijfsactiviteiten
<i>investeringsactiviteiten</i>			<i>investeringsactiviteiten</i>
investeringen in:			investeringen in:
- immateriële vaste activa	-12	-12	- immateriële activa
- materiële vaste activa	-322	-337	- materiële activa
aankoop geconsolideerde deelnemingen	-	-	aankoop geconsolideerde deelnemingen
opbrengst verkochte materiële vaste activa	28	28	opbrengst verkochte materiële vaste activa
opbrengst verkochte geconsolideerde deelnemingen	-	-	opbrengst verkochte geconsolideerde deelnemingen
financiële vaste activa:			financiële activa:
- verwervingen	-	-	- verwervingen
- kapitaalstortingen	-12	-12	- kapitaalstortingen
- opbrengst verkochte deelnemingen	-	-	- opbrengst uit verkopen
- mutatie leningen u/g	10	10	- mutatie leningen u/g
	-----	-----	
middelen aangewend voor investeringsactiviteiten	-308	-323	middelen aangewend voor investeringsactiviteiten
<i>Financieringsactiviteiten</i>			<i>Financieringsactiviteiten</i>
opname leningen	47	64	opname leningen
aflossing leningen o/g	-188	-197	aflossing leningen o/g
mutatie schulden aan kredietinstellingen	-100	-103	mutatie schulden aan kredietinstellingen
uitgekeerd dividend	-194	-194	uitgekeerd dividend
inkoop eigen aandelen	-119	-119	inkoop eigen aandelen
uitgifte aandelen i.v.m. uitoefening optierechten	11	11	uitgifte aandelen i.v.m. uitoefening optierechten
mutatie belang van derden	-18	-18	mutatie belang van derden
	-----	-----	
middelen aangewend voor financieringsactiviteiten	-561	-556	middelen aangewend voor financieringsactiviteiten
	42	42	
koersverschillen op geldmiddelen	-7	-7	koersverschillen op geldmiddelen
	-----	-----	
mutatie geldmiddelen	35	35	mutatie geldmiddelen
stand geldmiddelen begin jaar	1.216	1.215	stand geldmiddelen begin jaar
stand geldmiddelen einde jaar	1.251	1.250	stand geldmiddelen einde jaar

Kasstroomoverzicht 2004 volgens IFRS

Bijlage 4a

in € miljoen

	NL GAAP	overgang naar IFRS							herzien onder IFRS	
		IFRS 2 aandeel-gebaseerde beloningen	IFRS 3 business-combinaties	IAS 19 personeelsbeloningen	IAS 31 belangen in joint ventures	IAS 37 voorzieningen	overig	herruberingen		
<i>bedrijfsactiviteiten</i>										<i>bedrijfsactiviteiten</i>
nettowinst	262	-6	0	78	-1	-34	1		300	nettowinst
herleiding naar middelen uit bedrijfsactiviteiten:										herleiding naar middelen uit bedrijfsactiviteiten:
- afschrijvingen	524		-22		7	2	-7	108	612	- afschrijvingen
- overige waardeveranderingen	112							-108	4	- overige waardeveranderingen
- resultaat op desinvesteringen	-18								-18	- resultaat op desinvesteringen
- resultaat niet-geconsolideerde deelnemingen	-8								-9	- resultaat geassocieerde deelnemingen
- dividend ontvangen van niet-geconsolideerde deelnemingen	7						-1		7	- dividend ontvangen van geassocieerde deelnemingen
- mutatie bedrijfskapitaal	95	2	29	1	3	1		74	205	- mutatie bedrijfskapitaal
- mutatie voorzieningen	-80	4		-22		47		77	26	- mutatie voorzieningen
- overige mutaties	17		-7	-57		-17	7	57	-	- overige mutaties
	-----								-----	
middelen uit bedrijfsactiviteiten	911								1.127	subtotaal
								-66	-66	ontvangen en betaalde rente
								-77	-77	ontvangen en betaalde belastingen
								-63	-63	overige mutaties
								-----	-----	
									921	middelen uit bedrijfsactiviteiten
<i>investeringsactiviteiten</i>										<i>investeringsactiviteiten</i>
investeringen in:										investeringen in:
- immateriële vaste activa	-12								-12	- immateriële activa
- materiële vaste activa	-322				-14	1		-2	-337	- materiële activa
aankoop geconsolideerde deelnemingen	-								-	aankoop geconsolideerde deelnemingen
opbrengst verkochte materiële vaste activa	28								28	opbrengst verkochte materiële activa
opbrengst verkochte geconsolideerde deelnemingen	-								-	opbrengst verkochte geconsolideerde deelnemingen
financiële vaste activa:										financiële activa:
- verwervingen	-								-	- verwervingen
- kapitaalstortingen	-12								-12	- kapitaalstortingen
- opbrengst verkochte deelnemingen	-								-	- opbrengst uit verkopen
- mutatie leningen u/g	10								10	- mutatie leningen u/g
	-----								-----	
middelen aangewend voor investeringsactiviteiten	-308								-323	middelen aangewend voor investeringsactiviteiten
<i>financieringsactiviteiten</i>										<i>financieringsactiviteiten</i>
opname leningen	47				17				64	opname leningen
aflossing leningen o/g	-188				-9				-197	aflossing leningen o/g
mutatie schulden aan kredietinstellingen	-100				-3				-103	mutatie schulden aan kredietinstellingen
uitgekeerd dividend	-194								-194	uitgekeerd dividend
inkoop eigen aandelen	-119								-119	inkoop eigen aandelen
uitgifte aandelen i.v.m. uitoefening optierechten	11								11	uitgifte aandelen i.v.m. uitoefening optierechten
mutatie belang van derden	-18								-18	mutatie belang van derden
	-----								-----	
middelen aangewend voor financieringsactiviteiten	-561								-566	middelen aangewend voor financieringsactiviteiten
	42	-	-	-	-	-	-	-	42	koersverschillen op geldmiddelen
koersverschillen op geldmiddelen	-7								-7	koersverschillen op geldmiddelen
	-----								-----	
mutatie geldmiddelen	35	-	-	-	-	-	-	-	35	mutatie geldmiddelen
stand geldmiddelen begin jaar	1.216				-1				1.215	stand geldmiddelen begin jaar
stand geldmiddelen einde jaar	1.251				-1				1.250	stand geldmiddelen einde jaar

Winst- en verliesrekening 2004 volgens IFRS per kwartaal

Bijlage 5

in € miljoen

	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal	jaar
netto-omzet	1.916	1.971	1.977	2.022	7.886
bedrijfsresultaat uit gewone activiteiten exclusief bijzondere posten plus afschrijvingen	250	279	280	262	1.071
bedrijfsresultaat uit gewone activiteiten exclusief bijzondere posten	131	152	153	131	567
netto financiële lasten	-16	-12	-16	-13	-57
resultaat uit gewone activiteiten exclusief bijzondere posten voor belastingen	115	140	137	118	510
belastingen resultaat uit gewone activiteiten exclusief bijzondere posten	-25	-28	-24	-24	-101
resultaat van geassocieerde deelnemingen	2	2	3	3	10
nettoresultaat uit gewone activiteiten exclusief bijzondere posten na belastingen	92	114	116	97	419
belang van derden	5	1	3	2	11
nettowinst uit gewone activiteiten exclusief bijzondere posten	97	115	119	99	430
nettoresultaat uit bijzondere posten	-33	-	2	-99	-130
nettowinst	64	115	121	0	300
nettowinst	64	115	121	0	300
dividend op cumulatief preferente aandelen	-6	-5	-6	-5	-22
nettowinst toekomstend aan houders van gewone aandelen	58	110	115	-5	278

Aansluiting eigen vermogen volgens NL GAAP en IFRS per 31 december 2004 en 1 januari 2005

Bijlage 6

in € miljoen

	aandelen- kapitaal	agio	omreke- nings- reserve	reserve voor op aandelen gebaseerde betalingen	inge- kochte eigen aandelen	resultaat over lopend boekjaar	ingehouden winst***	eigen vermogen	belang van derden	groeps- vermo- gen
eigen vermogen volgens NL GAAP op 31 december 2004	370	548	-	-	-	262	3.632	4.812	22	4.834
overgang naar IFRS:										
- IFRS 2: op aandelen gebaseerde betalingen				4		-6	-0	-2		-2
- IFRS 3: fusies en overnames			-3			-	22	19		19
- IAS 19: personeelsbeloningen			4			77	118	199		199
- IAS 28: investeringen in geassocieerde deelnemingen						1	6	7		7
- IAS 31: belangen in joint ventures						-1	-3	-4		-4
- IAS 37: voorzieningen						-33	34	1		1
- herrubriceringen			-59		-288		347	-		-
	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
totaal aansluitposten	-	-	-58	4	-288	38	524	220	-	220
	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
eigen vermogen volgens IFRS op 31 december 2004*	370	548	-58	4	-288	300	4.156	5.032	22	5.054
- IAS 32/39: Financiële instrumenten							7	7		7
	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
eigen vermogen volgens IFRS op 1 januari 2005**	370	548	-58	4	-288	300	4.163	5.039	22	5.061

* exclusief IAS 32/39

** inclusief IAS 32/39

*** 'overige reserves' volgens NL GAAP

Overzicht van de belangrijkste grondslagen voor de jaarrekening, ingaande 2005

Uitgangspunten

De geconsolideerde jaarrekening van DSM wordt opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards ('IFRS'), met inbegrip van International Accounting Standards ('IAS') and interpretaties ('IFRIC'), zoals aanvaard voor gebruik binnen de Europese Unie.

De geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld op basis van historische kosten, behoudens hierna genoemde uitzonderingen.

Consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening worden de financiële gegevens opgenomen van de moedermaatschappij, Koninklijke DSM N.V., en haar dochterondernemingen en joint ventures (samen 'DSM' of 'Groep').

Een dochteronderneming is een entiteit waarover DSM de zeggenschap heeft. Zeggenschap is de macht om het financiële en operationele beleid van de entiteit te sturen teneinde voordelen te verkrijgen uit haar activiteiten. De financiële gegevens van dochterondernemingen worden voor 100% in de consolidatie opgenomen. Minderheidsbelangen in het groepsvermogen en het groepsresultaat worden afzonderlijk vermeld.

Een joint venture is een entiteit waarin DSM een belang houdt en waarover DSM gezamenlijk met derden op basis van een contractuele afspraak de zeggenschap ten aanzien van het financiële en operationele beleid uitoefent. De financiële gegevens van joint ventures worden in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen volgens de methode van de proportionele consolidatie. Dochterondernemingen en joint ventures worden geconsolideerd vanaf de overnamedatum en gedeconsolideerd vanaf het moment waarop DSM niet langer beschikt over de zeggenschap, resp. de gezamenlijke zeggenschap met derden.

Bij de consolidatie worden alle intercompany-verhoudingen in de balans, intercompany-transacties en niet-gerealiseerde winsten en verliezen uit intercompany-leveringen geëlimineerd. Ongerealiseerde verliezen worden niet geëlimineerd als deze verliezen een aanduiding zijn van een bijzondere waardevermindering van het overgedragen actief. In dat geval wordt een bijzondere waardevermindering op het actief toegepast.

Een geassocieerde deelneming is een belang in een entiteit waarin DSM invloed van betekenis maar geen beslissende zeggenschap heeft. Gewoonlijk wordt in deze entiteiten tussen 20% en 50% van de stemrechten gehouden.

Geassocieerde deelnemingen worden verwerkt op basis van de 'equity'-methode, die inhoudt dat het aandeel van DSM in de winst of het verlies van de

geassocieerde deelneming wordt opgenomen in het resultaat. Het belang van DSM in de geassocieerde deelneming wordt bepaald op het DSM-aandeel in de nettoactiva van de geassocieerde deelneming, samen met de bij overname betaalde goodwill, en verminderd met een eventuele bijzondere waardevermindering.

Wanneer het aandeel van DSM in het verlies van de geassocieerde deelneming de boekwaarde van een geassocieerde deelneming – inclusief eventuele andere vorderingen – overtreft, wordt de boekwaarde tot nihil teruggebracht. Er worden geen verdere verliezen verantwoord, tenzij DSM verplichtingen van de geassocieerde deelneming op zich heeft genomen uit hoofde van een garantie of een andere verplichting.

Ongerealiseerde winsten en verliezen uit transacties met geassocieerde deelnemingen worden geëlimineerd naar verhouding van DSM's aandeel in deze entiteiten.

Omrekening vreemde valuta's

De presentatievaluta van de Groep is de euro.

Elke entiteit van de Groep legt de transacties en balansposten in de administratie vast in haar eigen functionele valuta, die verschillend kan zijn van de lokale valuta.

Commerciële transacties die in een andere dan de eigen functionele valuta worden uitgedrukt, worden opgenomen tegen de contante wisselkoersen die gelden op de dag van de transacties. Monetair balansposten uitgedrukt in een andere dan de eigen functionele valuta worden omgerekend tegen de contante koers per balansdatum.

Koersverschillen die voortvloeien uit de afwikkeling van deze transacties en uit de omrekening van monetaire posten worden in het resultaat verwerkt. Bij de consolidatie worden de balansen van dochterondernemingen en joint ventures waarvan de functionele valuta niet de euro is, omgerekend in euro tegen de contante koers per balansdatum. De winst-en-verliesrekeningen van deze entiteiten worden in euro omgerekend tegen de gemiddelde wisselkoersen van de betreffende periode.

Goodwill die betaald is bij overname wordt uitgedrukt in de functionele valuta van de overgenomen entiteit. De valutakoersverschillen die voortvloeien uit de omrekening van de netto-investering in entiteiten met een andere functionele valuta dan de euro, worden verwerkt in het eigen vermogen (Translatiereserve). Dit geldt ook voor valutakoersverschillen op leningen en andere financiële instrumenten in deze functionele valuta voorzover deze het valutarisico in verband met de netto-investering afdekken.

Bij verkoop van een entiteit met een andere functionele valuta dan de euro worden de

cumulatieve koersverschillen uit hoofde van de omrekening van de netto-investering in het resultaat verwerkt.

DSM heeft gebruikgemaakt van de uitzonderingsmogelijkheid van IFRS 1, volgens welke de cumulatieve omrekeningsverschillen op het moment van de overgang op IFRS (1 januari 2004) op nihil mogen worden gesteld.

Immateriële activa

Goodwill is het overschot van de verkrijgingsprijs van een acquisitie boven DSM's aandeel in de netto reële waarde van de identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen van een overgenomen dochteronderneming, joint venture of geassocieerde deelneming.

Goodwill betaald bij de acquisitie van dochterondernemingen en joint ventures wordt opgenomen onder de immateriële activa. Goodwill betaald bij de acquisitie van geassocieerde deelnemingen wordt begrepen in de boekwaarde van deze geassocieerde deelnemingen.

Jaarlijks, en als er aanwijzingen zijn dat de boekwaarde niet realiseerbaar is, wordt goodwill getoetst op de noodzaak van een eventuele bijzondere waardevermindering. Een bijzondere waardevermindering wordt ten laste van het resultaat gebracht.

Tot en met 1999 heeft DSM betaalde goodwill onmiddellijk ten laste van het eigen vermogen afgeboekt. Onder IFRS blijft deze goodwill afgeboekt van het eigen vermogen. Vanaf 2000 tot en met 2003 werd goodwill geactiveerd en afgeschreven over de verwachte gebruiksduur.

DSM heeft gebruikgemaakt van de uitzondering volgens IFRS 1 om IFRS 3, Bedrijfscombinaties, niet met terugwerkende kracht toe te passen. De boekwaarde van de goodwill per 31 december 2003 volgens de in Nederland gebruikelijke grondslagen is gebruikt als veronderstelde kostprijs van de goodwill op het moment van de overgang op IFRS (1 januari 2004).

In het resultaat op de verkoop van een entiteit wordt met de boekwaarde van de goodwill van deze entiteit rekening gehouden.

Aangekochte licenties, octrooien en applicatiesoftware worden gewaardeerd tegen de aanschaffingswaarde verminderd met afschrijvingen op lineaire basis en verminderd met eventuele bijzondere waardeverminderingen. De verwachte gebruiksduur ligt tussen 4 en 10 jaar.

De uitgaven voor onderhoud en nieuwe releases van software worden meteen als kosten genomen. Investerings die direct verbonden zijn met de ontwikkeling van applicatiesoftware worden opgenomen onder immateriële activa en afgeschreven over de verwachte gebruiksduur (5 tot 8 jaar).

Researchkosten worden meteen ten laste van het resultaat gebracht.

Indien aan de voorwaarden voor opnemings in de balans wordt voldaan, worden ontwikkelingskosten

geactiveerd en afgeschreven over de gebruiksduur vanaf het moment waarop het product op commerciële basis wordt gelanceerd.

De boekwaarde van als immaterieel actief opgenomen ontwikkelingskosten wordt op iedere balansdatum – of eerder als daartoe aanleiding is – getoetst op een eventuele bijzondere waardevermindering. Eventuele bijzondere waardeverminderingen worden ten laste van het resultaat gebracht.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschaffingskosten verminderd met afschrijvingen op lineaire basis, en verminderd met eventuele bijzondere waardeverminderingen.

In gevallen waarin de bouwtijd meer dan 12 maanden bedraagt, wordt bouwrente geactiveerd. Uitgaven in verband met groot, periodiek onderhoud worden geactiveerd en afgeschreven over de periode tot de volgende onderhoudsstop.

De componenten van materiële vaste activa worden systematisch afgeschreven over de verwachte gebruiksduur. Jaarlijks wordt de geschatte resterende gebruiksduur van de belangrijkste individuele productiemiddelen getoetst, rekening houdende met economische en technologische veroudering, en met normale slijtage.

In de regel wordt initieel uitgegaan van de volgende verwachte gebruiksduur: voor gebouwen 10-50 jaar; voor machines en installaties: 5-15 jaar; voor overige bedrijfsmiddelen: 4-10 jaar. Op bedrijfsterreinen wordt niet afgeschreven.

Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen wanneer het wordt afgestoten of wanneer er geen toekomstige economische voordelen meer worden verwacht uit de verdere aanwending of verkoop van het actief. Een eventuele winst of verlies die voortvloeit uit het niet langer in de balans opnemen van het actief, wordt in het resultaat verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen

Wanneer er aanwijzingen zijn dat de boekwaarde van een vast actief (een immaterieel, materieel of financieel vast actief) boven de realiseerbare waarde (de hoogste van indirecte en directe opbrengstwaarde) ligt, wordt de noodzaak van een bijzondere waardevermindering nagegaan. Voor een actief dat niet in ruime mate zelfstandig een instroom van kasmiddelen genereert, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de kasgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Bij de bepaling van de indirecte opbrengstwaarde worden de geschatte toekomstige kasstromen contant gemaakt tegen een disconteringsvoet vóór belastingen, gebaseerd op de marktrente plus een opslag voor de specifieke risico's van het actief. Wanneer de realiseerbare waarde van een actief lager is dan de boekwaarde, wordt de boekwaarde afgeboekt tot de realiseerbare waarde.

Een bijzondere waardevermindering wordt teruggedraaid wanneer er een wijziging heeft plaatsgevonden in de schattingen die gebruikt zijn bij de bepalingen van de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen van goodwill worden nimmer teruggenomen.

Financiële vaste activa

Leningen en langlopende vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, eventueel verminderd met een waardecorrectie in verband met oninbaarheid. De opbrengsten worden in het resultaat verantwoord onder Netto financiële lasten.

Overige effecten betreffen kapitaalbelangen in entiteiten waarin DSM geen invloed van betekenis heeft en beleggingen die voor verkoop beschikbaar zijn.

Overige effecten worden gewaardeerd tegen reële waarde of tegen kostprijs, indien de reële waarde niet betrouwbaar kan worden bepaald.

Wijzigingen in de reële waarde van overige effecten die zijn gewaardeerd op reële waarde worden opgenomen in het eigen vermogen (Reële-waarde-reserve). Bij verkoop wordt het cumulatieve herwaarderingsverschil van de betreffende effecten uit het eigen vermogen geëlimineerd en verwerkt in het resultaat.

De opbrengsten van overige effecten die tegen kostprijs worden gewaardeerd worden in het resultaat verantwoord (Netto financiële lasten).

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto realiseerbare waarde. Hierbij wordt de FIFO-methode van waarden (first-in, first-out) toegepast of, in uitzonderingsgevallen, de gewogen gemiddelde kostprijs als deze de FIFO-kostprijs benadert. De kostprijs van gereed product en halffabrikaten bevat de direct toerekenbare kosten en de indirecte productiekosten.

De netto realiseerbare waarde wordt bepaald als de geschatte verkoopprijs in het kader van de normale bedrijfsvoering, verminderd met de geschatte kosten van voltooiing en de geschatte kosten die nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Producten waarvan ten gevolge van het optreden van gemeenschappelijke kosten geen vervaardigingsprijs kan worden bepaald, worden gewaardeerd tegen de netto-opbrengstprijs onder aftrek van een marge.

Kortlopende vorderingen

Kortlopende vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde verminderd met een waardecorrectie in verband met dubieuze vorderingen.

Kortlopende beleggingen

Deposito's bij banken met een resterende looptijd van meer dan 3 maar minder dan 12 maanden, worden verantwoord als kortetermijn-belegging. Zij

worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De opbrengsten uit deze deposito's worden in het resultaat verantwoord onder Netto financiële lasten.

Liquide middelen

Liquide middelen betreffen kasmiddelen, banktegoeden en deposito's bij banken met een resterende looptijd van minder dan 3 maanden. Bankschulden worden opgenomen onder de kortlopende schulden. De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

DSM's gewone aandelen en cumulatief preferente aandelen worden aangemerkt als eigen vermogen. De aankoopprijs van ingekochte eigen aandelen wordt op het eigen vermogen in mindering gebracht totdat zij worden ingetrokken of herplaatst. Het aan houders van gewone aandelen uit te keren dividend wordt als verplichting opgenomen in de periode waarin de Raad van Commissarissen het voorstel voor winstbestemming heeft goedgekeurd.

Opgenomen leningen

Opgenomen leningen worden initieel verantwoord tegen kostprijs, zijnde de reële waarde van de ontvangen bedragen na aftrek van transactiekosten. Vervolgens worden opgenomen leningen verwerkt tegen de geamortiseerde kostprijs met toepassing van de effectieve-rentemethode.

De geamortiseerde kostprijs wordt berekend door rekening te houden met eventuele disagio of agio. De interestlasten worden toegerekend aan het resultaat van de periode waarop zij betrekking hebben.

Indien een risico met betrekking tot een opgenomen langlopende lening wordt afgedekt, en de afdekking als effectief wordt aangemerkt, wordt de boekwaarde van de langlopende lening aangepast voor wijzigingen in de reële waarde.

Aflossingen binnen 12 maanden op langlopende leningen worden opgenomen onder Kortlopende schulden.

Voorzieningen

Voorzieningen worden in de balans opgenomen wanneer aan de volgende voorwaarden wordt voldaan: 1) er is een juridische of feitelijke verplichting als gevolg van een gebeurtenis uit het verleden, en 2) het is waarschijnlijk dat middelen aan de onderneming zullen worden onttrokken om aan de verplichting te voldoen, en 3) er kan een betrouwbare schatting worden gemaakt van het bedrag van de verplichting.

Indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, worden voorzieningen bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een rentevoet vóór belastingen. Als een contante waarde is berekend, wordt de toename van de voorziening door het verloop van de tijd beschouwd als rentelasten.

De interestkosten in verband met pensioenverplichtingen worden echter opgenomen in de pensioenkosten.

Een voorziening voor terreinherstel wordt gevormd wanneer het betreffende investeringsproject in bedrijf wordt genomen. De geactiveerde kosten van de voorziening worden, samen met de historische kosten van het betreffende actief, begrepen onder Materiële vaste activa en afgeschreven over de gebruiksduur van het actief.

Bedragen die binnen 12 maanden zullen worden onttrokken aan voorzieningen, worden overgeboekt naar Kortlopende schulden.

Winstbelastingen

In de belastingpost worden, naast de over het verslagjaar direct verschuldigde of te vorderen belastingen, tevens de uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen begrepen.

De berekening van de uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen geschiedt tegen de per balansdatum geldende of materieel vastgestelde belastingtarieven en -wetten die naar verwachting van toepassing zijn wanneer de betreffende uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden afgewikkeld.

Latente belastingvorderingen worden in de balans opgenomen voorzover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee tijdelijke verrekenbare verschillen en niet-gecompenseerde fiscale verliezen kunnen worden verrekend. Indien nodig wordt een waardecorrectie toegepast.

Latente belastingvorderingen en -schulden worden opgenomen tegen nominale waarde.

Latente belastingverplichtingen inzake bronheffing worden alleen opgenomen indien en voor zover het voornemen bestaat om de door dochterondernemingen behaalde winst in de nabije toekomst als dividend uit te keren.

Pensioenen en andere vergoedingen na uitdiensttreding

De Groep heeft een aantal toegezegd-pensioen- en toegezegde-bijdragenregelingen over de gehele wereld. De middelen daarvoor worden in het algemeen ondergebracht in afzonderlijk beheerde pensioenfondsen. De pensioenregelingen worden in het algemeen gefinancierd uit betalingen door werknemers en de betreffende entiteiten.

De Groep kent bovendien bepaalde aanvullende beloningen in de vorm van ziektekostenverzekeringen voor gepensioneerde werknemers in de Verenigde Staten. Hiervoor zijn geen middelen afgezonderd.

Voor toegezegd-pensioenregelingen wordt voor de bepaling van de pensioenkosten gebruikgemaakt van de 'projected unit credit'-methode.

Actuariële baten en lasten worden in het resultaat opgenomen, gespreid over de gemiddelde resterende diensttijd van de werknemers, met gebruikmaking van de 'corridor'-benadering.

Vooruitbetaalde pensioenlasten in verband met toegezegd-pensioenregelingen worden alleen in de balans opgenomen als deze leiden tot een terugbetaling uit de regeling aan de werkgever of tot een verlaging van toekomstige bijdragen door de werkgever.

Bijdragen aan toegezegde-bijdragenregelingen komen ten laste van het resultaat zodra zij verschuldigd worden.

Op aandelen gebaseerde beloningen

De kosten van optieplannen worden bepaald op basis van de reële waarde van de opties op de datum waarop de opties worden toegekend. De reële waarde wordt bepaald met gebruikmaking van het Black-Scholes optiemodel, rekening houdende met marktvoorwaarden die gerelateerd zijn aan het DSM-aandeel.

De kosten van deze opties worden verwerkt in het resultaat (Loonkosten), met het eigen vermogen (Reserve voor op aandelen gebaseerde beloningen) als tegenpost, voorzover het gaat om in aandelen af te wikkelen opties. Voor in contanten af te wikkelen opties is Voorzieningen de tegenpost.

Er worden geen lasten opgenomen voor opties die uiteindelijk niet onvoorwaardelijk worden, met eventuele uitzondering van opties waarvan het onvoorwaardelijk worden mede afhankelijk is van een marktvoorwaarde. Deze opties worden behandeld als onvoorwaardelijk, ongeacht of voldaan is aan de marktvoorwaarde, indien wel aan alle andere prestatiegerelateerde voorwaarden is voldaan.

DSM heeft gebruikgemaakt van de overgangsbepalingen van IFRS 2 met betrekking tot in aandelen af te wikkelen opties en heeft IFRS 2 alleen toegepast op in aandelen af te wikkelen opties die toegekend zijn na 7 november 2002 en die op 1 januari 2005 nog niet onvoorwaardelijk waren geworden.

Leases

Financiële leases, waarbij nagenoeg alle risico's en voordelen verbonden aan de eigendom van het geleasede actief aan de Groep worden overgedragen, worden geactiveerd bij het aangaan van de lease tegen de reële waarde van het geleasede actief of, indien lager, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. De leasebetalingen worden zodanig uitgesplitst in financieringslasten en een vermindering van de leaseverplichting dat een constante rentevoet over het resterende saldo van de verplichting wordt bereikt. De financieringskosten worden direct ten laste van het resultaat gebracht. Geactiveerde geleasede bedrijfsmiddelen worden afgeschreven over de leaseperiode of over de geschatte gebruiksduur indien deze laatste korter is. Leases waarbij de lessor nagenoeg alle risico's en voordelen verbonden aan de eigendom van het geleasede actief behoudt worden aangemerkt als operationele leases. Betalingen uit hoofde van

operationele leases worden op tijdsevenredige basis als last verantwoord.

Opbrengsten

De opbrengst uit de verkoop van goederen wordt verantwoord op het moment waarop de wezenlijke risico's en voordelen van de goederen worden overgedragen aan de koper.

De opbrengst uit dienstverlening wordt verantwoord naar rato van de verrichte prestaties bij de uitvoering van het werk.

De netto-omzet is gelijk aan de factuurwaarde verminderd met geschatte rabatten en kortingen, na aftrek van over de omzet geheven belastingen.

Opbrengsten uit royalty's worden in het bedrijfsresultaat (Overige bedrijfsopbrengsten) verantwoord op tijdsevenredige basis, in overeenstemming met de economische realiteit van de desbetreffende overeenkomsten.

Rentebaten worden opgenomen op tijdsevenredige basis volgens de effectieve-rentemethode.

Dividendopbrengsten worden opgenomen op het moment dat het recht om de betaling te ontvangen is verkregen.

Subsidies

Subsidies worden in de balans opgenomen tegen hun reële waarde wanneer er redelijke zekerheid is dat de subsidie zal worden ontvangen en dat aan alle bijbehorende voorwaarden zal worden voldaan. Kostensubsidies worden systematisch als bate verantwoord in het resultaat van de perioden waarin de kosten vallen, waarvoor de subsidies als compensatie bedoeld zijn.

Investeringsubsidies worden in eerste instantie voor de reële waarde in de balans opgenomen als een vooruitontvangen bate (Overige langlopende schulden) en vervolgens in gelijke jaarlijkse bedragen ten gunste van het resultaat (Overige bedrijfsopbrengsten) verantwoord naar rato van de verwachte gebruiksduur van het betrokken actief.

Research and development

Researchuitgaven worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin zij worden gemaakt. Interne ontwikkelingskosten worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin zij worden gemaakt, tenzij zij voldoen aan de criteria voor activering van IAS 38 'Immateriële activa'.

Financiële derivaten

De Groep gebruikt afgeleide financiële instrumenten ('derivaten') zoals valutatermijncontracten en renteswaps om de risico's van wijzigingen in valutakoersen en rentevoeten af te dekken.

Financiële derivaten worden initieel in de balans opgenomen tegen hun reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen hun reële waarde op iedere balansdatum. De wijze van verantwoording van daaruit voortvloeiende baten of lasten hangt af van de aard van de post die afgedekt wordt.

Bij het aangaan van contracten voor derivaten legt de Groep het doel daarvan vast: afdekking van de reële waarde van in de balans opgenomen activa of verplichtingen (reële-waardeafdekking), afdekking van vaststaande toezeggingen of toekomstige transacties (kasstroomafdekking) of afdekking van netto-investeringen in entiteiten met een andere functionele valuta dan de euro.

Wijzigingen in de reële waarde van derivaten die zijn aangemerkt als reële-waarde-afdekking worden onmiddellijk in het resultaat verantwoord, samen met iedere verandering in de reële waarde van de afgedekte activa of verplichtingen, die toe te rekenen is aan het afgedekte risico. De bate of de last die betrekking heeft op het niet-effectieve deel wordt onmiddellijk in het resultaat verwerkt.

Wijzigingen in de reële waarde van derivaten die zijn aangemerkt als kasstroomafdekking worden in het eigen vermogen (Afdekkingsreserve) opgenomen. Bij opneming in de balans van het betreffende actief of de betreffende verplichting wordt de cumulatieve bate of last overgeboekt van de Afdekkingsreserve en begrepen in de boekwaarde. De bate of de last die betrekking heeft op het niet-effectieve deel wordt onmiddellijk in het resultaat verwerkt.

Wijzigingen in de reële waarde van derivaten die zijn aangemerkt als afdekking van een netto-investering worden verantwoord in het eigen vermogen (Translatiereserve). Echter, de bate of last die verband houdt met het niet-effectieve deel wordt direct in het resultaat verwerkt. De cumulatieve baten en lasten in de Translatiereserve worden opgenomen in het resultaat wanneer de netto-investering wordt afgestoten.